



Szent Ágoston De Ordine c. művének vége felé leír egy jelenetet: Néhány barátjával e munka kérdéseiről vitatkoztak, amikor belépett az édesanyja, Mónika asszony, és érdeklődött a könyv alakulása felől. Ágoston akkor utasította az írnokot, hogy Mónika megjelenését és érdeklődését is jegyezzék fel a könyvbe. Mónika kiáltva tiltakozott: „Micsoda? Soha nem hallottam arról, hogy olyan írásokban, amilyeneket ti olvastok, asszonyok is szerephez jutottak volna!” Méltánytalannak érezte, hogy egy tudományos, filozófiai munkában előforduljon az ő neve. Ágoston azonban azzal nyugtatta meg, hogy a filozófia szó a bölcsesség szeretetét jelenti: „Figyelman kívül hagytalak volna ebben a műben, ha nem szeretnéd a bölcsességet. Te pedig szereted, jobban, mint engem; azt pedig én tudom, hogy engem mennyire szeretsz. Annyira előrehaladtál a bölcsességben, hogy nem reszketsz még a halál előtt sem, ez pedig a filozófia csúcsát jelenti. Vajon nem nekem kellene-e a te tanítványoddá lennem?”

Mónika életének titka az Isteni Bölcsesség, a megtestesült Ige iránti szeretet, amelyet a szent könyvekből szívott magába. Már a szülői házban, Tagastéban szívébe plántálódott az Isten iránti szeretet, nem annyira az édesanyjától, mint egy öreg szolgálótól, aki már Mónika apját is az ölében hordozta, és szent komolysággal, józan, gyakorlati bölcsességgel megáldott lélek volt.

Mikor eladósorba került, Mónikát a még pogány Patriciushoz adták feleségül. Sokat fáradozott azon, hogy férjét megnyerje Krisztusnak, de nem szavakkal, hanem a tettei által hagyta beszélni férjével az Urat. Férje hűtlenségeit és féktelen dühkitöréseit hallgatag türelemmel

viselte, s a szeretetnek az a nyelve, amelyben a bölcsesség és a kereszt szeretete nyilvánult meg, végül meghódította a férjét. Patricius élete vége felé katechumen lett, és a halálos ágyán megkeresztelkedett.

Özvegysége éveit Mónika a tevékeny szeretetnek szentelte. Erejét az oltárból merítette: egyetlen napot nem mulasztott el szentmise nélkül, esténként is a templomba sietett az imádság órájában.

Rendíthetetlen hite és erős szeretete mégis főleg Ágostonnal kapcsolatban mutatkozott meg. Nem sokkal azután, hogy a világra hozta, kereszttel jelölte meg az újszülött homlokát és sótt tette a szájába, s ezzel -- a kor szokásainak megfelelően -- katechumennak tekintette a fiát. Maga Ágoston is úgy emlékezett erre később, hogy már kora gyermekségében megfogant az Egyház méhében. De e lelki fogantatás és a születés között hosszú évtizedek teltek el, melyek során Mónika sokat gyötrődött érte, s szinte másodszor is, sokkal keservesebb vajúdasok közepette mint először, megszülte őt, most már az örök életre. Könnyek között könnyörgött a fiáért hosszú évekig, anélkül, hogy Istenbe vetett bizalma megingott volna. Álma és egy püspök szava, aki azt mondta neki: „lehetetlen, hogy ennyi könny gyermeke elvesszen”, erősítette meg állhatatosságában, mert ezeket a szavakat úgy fogadta, mintha az égből jöttek volna.

Mikor Ágoston úgy határozott, hogy elszakad édesanyjától és Rómába költözik, hogy ott tanítson, Mónika erőszakkal vele akart menni. Határozott szándéka volt, hogy vagy visszatartja az utazástól, vagy maga is vele megy. Ágostonnak azonban egyelőre elege volt a gondoskodásból, ki akart szabadulni az anyai szárnyak alól. Mónika egészen a karthagói kikötőig követte a fiát, s akkor Ágoston becsapta őt, nélküle vitorlázott el Róma felé. Mónika az egész éjszakát végigimádkozta Szent Ciprián (lásd szeptember 16-án) sírjánál, hogy Isten ne engedje elindulni a fiát, de a hajó Ágostonnal együtt kifutott a kikötőből. Reggel Mónika felfedezte, hogy egyedül maradt, és „eszét veszti a fájdalomtól, jajgatással és sóhajtozásokkal töltötte meg Isten fülét”. Isten az egész éjszaka ismételtgetett kérést nem hallgatta meg, hogy a másikat, azt, amelyik sokkal fontosabb volt és Ágoston megtérésére vonatkozott, teljesítse.

Mindenesetre Mónika a karthagói kikötőben mérhetetlen magára hagyottságot érzett, mert mint az anyák általában, „sótt, a többi édesanyánál sokkal jobban” magánál és magának akarta tartani a fiát. Mindabból azonban, amit átszenvedett, megtanulta, hogy Isten kezére bízza a gyermekét, s végül egészen odaajándékozta Istennek.

Bizonyos idő elteltével mégis követte Ágostont, de ő akkor már Milánóban élt és Szent Ambrus tanítványa volt. Mónika egyszerre megérezte, hogy mennyire megragadta és át is formálta a fiát a szent püspök szava. Ezért úgy szerette Ambrust, mint „Isten angyalát”, és úgy csüngött az ajkán, mint szomjas ember az élő vizek forrásán. Milánóban kapta meg a választ régi-régi kérésére: 387 nagyszombat éjszakáján Ágoston, annak fia, Deodatus és barátja, Alypius együtt vette fel a keresztséget. Mónika pedig boldogan ünnepelt, és hálát adott Istennek.

A keresztség után elhagyták Milánót, és egy időre valamennyien visszavonultak Cassiacumba, majd elhatározták, hogy hazatérnek Afrikába. Mónika azonban még útközben, mielőtt tengerre szállhattak volna, a kikötővárosban, Ostiában megbetegedett és meghalt. Kívánsága szerint ott, Ostiában temették el.

Ágoston egy imádsággal fejezi be édesanyja történetét: „Nyugodjék békében a férjével együtt, aki előtt és aki után nem volt más férje, akinek szolgált, s akiben megtermette a türelem gyümölcsét, mert őt is megnyerte, Uram, neked. Add, hogy mindnyájan, akik ezt olvassák, oltárodnál megemlékezzenek Mónikáról, a te szolgáldról, és vele együtt Patriciusról is, aki egykor az ő férje volt, s kinek testéből, nem tudom hogyan, engem is erre az életre vezéreltél. A jámbor lelkek emlékezzenek meg róluk, akik az én szüleim voltak ebben a mulandó világosságban, s akik most már belőled, az Atyából és a katolikus Anyából a testvéreim, és velem együtt a mennyei Jeruzsálem polgárai, ahová a te néped, a kivonulástól kezdve egész a megérkezésig oly forrón vágyakozik.”

Az ágostonos remeték a 15. században május 5-én ünnepelték Ágoston megtérését, s az előző napot, május 4-ét választották arra, hogy megemlékezzenek Szent Mónikáról, kinek halála dátumát nem ismerjük. 1550 körül a római naptárba is felvették az ünnepet. 1969-ben Szent Agoston ünnepnapja elé, augusztus 27-re helyezték át.